

Abstrakt

Tato disertační práce se zabývá problematikou mluvenosti v neformální psané elektronické komunikaci dialogického charakteru. Za zástupce tohoto typu elektronické komunikace byly vybrány internetové diskuse, diskusní fóra a facebookové statusy, které jsou porovnávány s neformálními mluvenými dialogy realizovanými v bezprostředním kontaktu účastníků. Materiálově se práce opírá o korpus Koditex, jehož součástí jsou i tři výše zmíněné žánry, a mluvený korpus Ortofon.

Termín mluvenost může odkazovat jak k realizované komunikační formě – mluvené, či psané (tzv. mediální mluvenost), tak k souhrnu jazykových charakteristik spojených s prototypickým neformálním mluveným dialogem (tzv. konceptuální mluvenost). Předmětem výzkumu je nicméně pouze konceptuální mluvenost, která je pro účely této práce dále zúžena na devět jazykových rysů rozdělených do tří oblastí podle toho, zda jsou předchozími výzkumy považovány za charakteristické projevy dialogičnosti, spontánnosti, nebo snahy o naplnění pragmatických potřeb účastníků komunikace.

Jednotlivé analýzy ukazují výraznou podobnost ve funkčním využití rysů v mluvené i psané komunikaci. Týká se to především rysů spojených se spontánností (opakování stejných slov, přítomnost slovních fragmentů, překlepů a přeráznutí) a naplňováním pragmatických potřeb (diskurzní markery, pronoun non-dropping, iterace grafémů). Z toho lze vyvodit, že vybrané žánry elektronické komunikace vhodně reprezentují neformální elektronickou komunikaci. Rysy představující dialogičnost (otázky, zájmena pro 2. osobu, nominální oslovení) však zároveň poukazují na to, že jsou srovnávány texty s jiným nastavením podmínek produkce. Předmětem srovnání byl dále smích, reprezentovaný v psané elektronické komunikaci emotikony :-) a :-D. Ty jsou využívány nejen jako vizuální projevy pisatelova smíchu, ale především jako indikátory toho, jaká místa textu považuje pisatel za hodna zasmání.

Klíčová slova

elektronická komunikace, mluvený jazyk, neformálnost, spontánnost, dialogičnost, jazykový korpus